

a Rétesben lévő
bíró szőlők,
nagy pusztá,
al ellátva,
lával berendezett
lők

on

DOMOKOSSAL.

emü mélyen tiszt-
sztelettel tudatni,

és Ujévre

kszerek dus vá-
ek kirakata
ztelettel meghivni
sz szolgálja

SÁNY LAJOS.

ény.

elekönvi hatóság köz-

végrehajtának DÁN
00 frt tökéletesítés
nagyenyedi kir. járás-
lekkönyvben A+
19 frt ezennel megál-
a fennebb megjelölt

ött 10 óraker

os árverésen a meg-

ak becsárának 10 %-át
ban jelzett árfolyammal
333. szám alatt kelt
lt óvadékképes érté-
z 1881. LX. t.-cz. 170.
előleges elhelyezéséről
tni.

ri hatóságtól.

lmas

Ó

ros híreves

Or

módon eltá-

y ennek minden-

nyira terhes fogkö-

omságában mind-

r o. é.

bizonyult

AJVVIZ.

r. fogorvos

ás ellen, — ugy-

mü betegsége el-

lt torokbajknál

a gyermekekénél

l nagy palack

r.

enezékben 1 frt

malat után vakító

ál apólasára és a

iztosabb szer a

bozonként 1 frt

yszappan

olt és szepül el-

fenntartására, az

ek ellen, darabja

iz — a vegyelem

zve ártalmas ke-

letől óvakodjunk

a Popp es. k.

ket kérni, s csak

djeggyemmel van-

6—

több hamisíté és

éltetett.

gy., Kovács J.

gy., Toroczkón

gyógy., Veres-

nyán Rometi Ig.

Felrinezen Kosa

Velits S. gyógy.,

ómer A. gyógy.,

athán Nagy K.

él

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők
Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adának vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben hához hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre 2 frt,
negyedévre 1 frt.
Hirdetmények díja:
3 hasabos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KÖZÉRDEK“

VII-ik évfolyamára.

Az új év közelgésével ismét vármegyénk és városaink közönségéhez fordulunk szives pártolásért. A folyton haladó, folyton fejlődő hírlapirodalom mind inkább kezdi megvonni az „országos“ és „helyi“ érdekek képviselésének természetes hatásait s ez érdekek organumai is mind helyesebben fogják fel hivatásukat, — ugy azonban, hogy a megyei és városi általános érdekek megmaradván saját hatás-körükben, — az országos közérdekekkel ellentétbe nemcsak ne jöjjenek, hanem az ország egyes részeinek magasabb czélektől vezérelt tevékenysége által épen fokoztassék az országos fontosságú érdekek javára megindított mozgalom.

A helyi érdekű sajtónak ez elvet kell szem-előtt tartani. — Kötelessége az öntevékenységet helyi érdekeink javára felkelteni, buzdítani és sok oldalú tevékenység munkásainak tért és alkalmat adni eszméik, nézeteik kifejtésére. — De részen kell lennie másfelől, hogy minden oly irányu mozgalom mellőztessék, mely hazánk közjavanak, nemzetünk egyetértésének, polgáraink általános anyagi és szellemi fejlődésének s a magyar alkotmányos szellemnek bármely tekintetben hátrányára szolgál.

Lapunk fennállása óta ez elvek vezéreltek bennünket; — anyagi jutalmat nem várva, e czélra szenteltük fáradozásainkat szóval és tollal egyaránt. De jól ismerjük erőnk gyöngeségét is és épen azért kérjük lapunk tisztelt pártolót, hogy méltóztassanak anyagilag és szellemileg egyaránt támogatni törekvéseinket, hogy vármegyénk s városaink közönségének minden rendű érdekeinek a lehető legjobb szolgálatokat tehessük közigazgatási, társadalmi és közgazdasági téren egyaránt.

Nagyenyed, 1887. évi december havában.

A „Közérdek“ szerkesztősége

A „KÖZÉRDEK“ előfizetési ára:
Egy évre . . . . . 4 forint,
Fél évre . . . . . 2 „
Negyedévre . . . . . 1 „
Wokál János,
kiadó.

Nagyenyed város képviselői közgyűlése

— 1887. december 4-én. —

A december hó 2-án tartott képviselői gyűlés után — oly rövid időközrel mai napra ismét összehívott közgyűlés megtartásának — az új községi törvény egy § a szolgáltatott állapot, melyszerént a törvény lehetőleg minél több időt kíván szabni a végett, hogy a virilis névjegyzékek annál kifogástalanabban állapítsassék meg, miért is a kiküldött bizottság által kiigazítottan előterjesztett névjegyzéket, képviselőtestületnek csak egy 24 órai időnek közbevetése után — engedi meg tárgyalni és megállapítani és így a mai közgyűlés egyetlen tárgyát a virilis képviselők névjegyzékének az 1888. évre leendő megállapítása képezte.

Az új községi törvény idevonatkozó intézkedése a virilis képviselők jogosultságát — a kulesul szolgáló adó-alap alkalmazása tekintetében, — a régi törvénytől részben eltérőleg szabja meg, a mennyiben tudvalevőleg erkölcsi személyeket, testületeket stb. is részletet a képviseltetés utján i jogosultságban.

És már ezen új törvény alkalmazásánál a mellett, hogy — ezen irányban már több szaklapban s néhol közgyűlésekben — a törvény értelmezése és így alkalmazásának mikéntje tekintetéből figyelmet érdemlő s néhol teljesen kimértő értekezések keletkeztek, még most is némely tekintetben meglehetősen eltérőleg lett a törvény különböző helyeken fogantatva.

Megnyugtatólag hatott a belügyminister urnak egy mult évi fellebbezés alkalmából — a város, mint erkölcsi testület virilis jogosultságának kérdésében kelt s jelen közgyűlésen felolvasott döntvénye, — melyben a várost a legübb adót fizetők lajstromából törölni rendeli; képtelenségnek jeletvén ki azt, hogy a város, — melynek a polgármesterrel az élen, a tanács, továbbá a képviselő-testület törvény alapján képviselői, — ugyanazon képviselőtestületben még egy külön meghatalmazott által is képviselve legyen; és így a törvénynek ezen iránybani értelmezése végleg meg lett oldva.

Van még ezen kívül egy hasonlóan megoldásra váró kérdés. — a törvény szavai szerinti fekvő vagy on értelmezésének eldöntésében, mely alatt, míg szakszerű értekezések, ugy a törvény szavai, mint a logica törvényei szerint és a törvény intentionaink tüzetes megfigyelése mellett a fekvővagy on kifejezést — csak az ingatlan t. i. föld-és ház, mint adóalapra viszik vissza, addig több helyen ezen kifejezés alá még más — egyes adóalapot képező jövedelmi ágak is bevonatnak, illetőleg a létező föld-, háza dóhoz hozzá számíttatnak.

A névsor kiigazítására kiküldött bizottság nem bírván magát elég bizonyossággal tájékozni — egy némely adóalapot képező vagy on — jogi tulajdonságainak kellő meghatározásában. — annál fogva ezen kétségek jelen közgyűlésen — több jogképzett képviselő véleménye meghallgatásával olyképpen lettek megoldva, hogy dr. Kosa Reznek János, mint a K. Reznek István Nagyenyeden fekvő összes hagyatékának végrendeleti általános örökösse, az ezen hagyatékot tevő fekvő vagy on után fizetendő egyenes-adónak kétszeresen számított értékével. Özvegy M a n g e z i u s F r i g y e s n é szül. Fábán Mária pedig, mint hogy a néhai férje virilis jogosultságának alapjául szolgált vagy on is az ő tulajdonát képezte, az általa Nagyenyeden fizetendő egyenes állami adója egyszeres értékével, mint virilis képviselő — a sorrendben következő helyeikre beiratni határozattak.

Es így a Nagyenyed városi legtöbb adót fizető (virilis) képviselő névjegyzéke következőleg állapított meg: 1. Nagyenyedi kisegítő takarékpénztár. 2. Nagyenyedi Bethlen-főiskola. 3. Dr. Kosa Reznek János. 4. Nagyenyedi ev. ref. egyház. 5. Özv. Lengyel Gáborné. 6. Straub János. 7. Czirner József. 8. Müller Mihály. 9. Medgyes Bálint. 10. Dr. Boz József. 11. Polyovich Sándor. 12. Kerekes Mihály. 13. Ambrus Sámuel. 14. Özv. Mangeziusn é, szül. Fábán Mária. 15. Dr. Magyar Károly. 16. Nagyenyedi minorita társház. 17. Ludvig János. 18. Korbuly Bálint. 19. Szilágyi Farkas. 20. ifj. Veress Miklós. 21. Garda József. 22. Ifj. Winkler János. 23. Idősb. Winkler János. 24. Jovian Jenő. 25. Schoidel József. 26. Graf János. 27. Idősb. Gáspár János. 28. Lázár Károly — r e n d e s t a g o k ; továbbá 1. Obert József utóda. 2. Varró Gergely. 3. Munkácsy Zsigmond. 4. Biró Miklós. 5. Szini János. 6. Bisztritsány Lajos, mint p ó t t a g o k .

A megállapított névjegyzék a gyűlésben nyomban kihirdettetett s tanács utján kiüggesztés általi közudomásra hozatala elrendeltetett.

Több tárgy nem lévén, a gyűlés feloszlott.

Referens.

A nagyenyedi ref. egyházmegye őszi rendes közgyűléséről.

A nagyenyedi ref. egyházmegye őszi rendes közgyűlése a hó 12-én Ó-Torda kebelében tartotta meg. A kellemetlen idő, a nehéz ut daczára kellő számmal jelentünk meg tiszt. F ü z i S á n d o r ur barátságos meleg szobájában, hol elnök aa. a feles számmal összegyűlt tagokat szívvelyesen üdvözölve, — az ülést megnyitottnak nyilvánítja.

B a r i c z r a névze ez a régi gyakorlat akkor nem érvényesült, mert mint megelőzőleg említettem, az első papi állomás és ennek javadalmai az Enyedre költözendő püspök és az alkalmazandó püspöki káplán részére tartattak fenn.

Baricz, mint leginkább érdekelt egyéniség, igen természetesen azon ekkleziási párthoz csatlakozott, mely a papi állomások betöltését illetőleg a régi gyakorlat fenntartását vitatta.

Lehetséges, hogy ez érdekében valamivel nagyobb mérvű tevékenységet fejtett ki, mint meunyi papi állásával összefért s a kényes természetű viszonyokkal meg-egyeztethető volt. Tény, hogy ezen kérdésben tanúsított magatartása miatt, a főkonsistorium részéről báró Komény Simon főispán közvetítésével f e d d é s b e n részesült.

Ugyanis nevezett báró főispán, 1780. ápril 17-ről a főkonsistoriumhoz intézett levelében, egyebek mellett ezt írja: „Baricz tiszteletes Uramat megdorgáltam, mire engedelmességet ígért.“*)

Baricz kénytelen volt a dorgálást eltűrni s maradt 2-ik pap.

De már 1787-ben őt az első papi állomáson s ezen állomás javadalmainak élvezetében találjuk.**)

Kétségtelenül ugy van ez a dolog, hogy az enyedi professorok, a főkonsistorium részéről jövő erkölcsi kényszer nyomása alatt meghajolván, 1784—87. között a Bethlen-

*) Az erdélyi ref. Egyházkerület levéltára.
**) Az erdélyi ref. Egyházkerület levéltárában 1787-ből 259. iktatói számmal ellátva Baritznak és Róth Krisztián enyedi luth. papnak egy felterjesztésök van, melyben a miatt panaszkodnak a főkonsistorium előtt, hogy a quarta, mely a fejedelmek alapítványából az 1-és ref. papot és az evang. minisztert illeti nem kapják postusan.

TÁRCZA.

M...hoz.

Nem mondom én, hogy mély az én szerelmem,
Mint óceán hullámzó kebele;
Csak azt tudom, hogy rabbá tette lelkem
S elmém hiába küzdök vele.
Csak azt tudom, hogy messzetűnt nyugalom,
S a boldogságot sirva keresem;
S hogy ajkamon térted imadal van.
Én szívem álma, szép szerelmem!

Nem mondtam volna én ki, hogy szerettek;
Szerettem volna eltemetni azt;
De csak kitört, mint lombja kikeletnek,
Mit a tündöklő napsugár fakaszt.
S lelkemben él, mindig virulva szobben,
S a kint azóta türom csendesesen;
Mert képed, ah! mindig köröttem lebben,
Én szívem álma, szép szerelmem!

Velem vagy mindig. Hogyha két karomban
Édző tusára fölkering a vér,
Egy titkos érzés ugy szívembe dobban.
Mintha ott volnál s megsegítenél.
S midőn az éj palástját földre dobja,
Úgy érzem, mintha ott volnál velem;
És lázas ajkom szent neved susogja,
Én szívem álma, szép szerelmem!

Velem vagy mindig. Jászai napsugáron
Füred virágban téged látlak én;
S úgy hallgatom, ha könnyű szellő fájón
Mereng a fáknak lengő levelén:
E hang tiéd! Panaszold árvaságod!
Fájdalmad én is mélyen érzem;
S teremtenék számodra szebb világot
Én szívem álma, szép szerelmem!

Oh, én szívem, bálványom, büszkeségem!
Szeress tovább végtelen engemet!
A boldogságnak egy paránya nékem
A te kezedből örök üdv lehet!
Ne vond, ne vond meg tőlem ezt az üdvöt,
S várok tovább és türom csendesesen!
És meg nem törve érted egyre küzdök,
Én szívem álma, szép szerelmem!

Sz. J.

A nagyenyedi ref. templom története

a 16-, 17- és 18-ik században.

(Folytatás.)

Enyedi papsága idejében szerveztettek újra az enyedi papi állomások, mit azon körülmény tett szükségessé, hogy a püspökök enyedi első papok lehessenek. Ezen újraszervezés miatt Baricznak sok kellemetlenségei voltak. — Ó Csernátóni V. Sámuel első pap elhalta után igen természetesen vágyakozott az első papi állás és javadalmazáshoz jutni. Az is volt a gyakorlat az enyedi ekkleziában, hogy az első papi állomás üresedésbe jöttével arra a 2-ik pap vitetett elő.

Lapunkat mindenik t. előfizetőnek és barátainknak megküldjük, azokat, kik az első számot nem küldik vissza, avagy külön nem értesítenek, előfizetőnek fogjuk tekinteni.

Nagyitszeteletű Hegedűs Lajos ur esperesi jelentését teszi meg. A szokásos formától eltérve idő megnyerés czéljából a jelentés részletezésbe nem bocsátkozott és előszóval történt; mindazáltal tanuskodott arról, hogy az egyházmegye legkisebb mozzanata, legjelentéktelebb esete mindig éber figyelembe van tartva.

Ezután tudomásvétel végett olvastatik gr. Toroczky Miklós egyházmegyei algonodnok urnak az esperesi hivatalhoz intézett azon levele, melyben tudatja a gróf ur, hogy algonodnoki állásáról ezennel lemond.

A váratlanul érkezett lemondás sajnosan vétett tudomásul, annyival inkább, mert egyházmegyénk hitte, hogy a gróf ur jóakaró és ezérveleto tanácsát, mint eddig, ugy ezután is évek hosszú során lesz szerencsés hallani.

Majd különbéle ügyiratok tárgyaltnak. Házassági törvényeszek tartatik.

Ennek végeztével, hogy a számadások készítésénél az újabb egyházi törvényeink értelmében járjunk el és hogy abban bizonyos együtetés legyen, a számvevő ur terjeszt az ülés elé javaslatot. Elénk eszmecserére adott alkalmat a sok tekintetben kivihetetlennek látszó követelés, mely teljesen megvonja az egyházközségi közgyűlés, mint első fokú bíráló bizottság előtt felolvasott a presbyterium és lelkész által aláírott és megerősített számadás jogérvényét.

Délután a különbéle segélyalapokhoz folyamodók ajánltattak fel segélyre a kinevezett bizottság által. Majd gyertyagyújtásig a jövő évi költségelirányzatokra tételt meg az észrevétel. Ezekben is, mint az állam költség-elirányzatában, nagy szerepet játszik a valószínűség szorozva a mennyiségtani reménynyel.

Szinte mindenikben ott látható egyik, vagy másik segélyből nyerezendő összeg, mely az egyensúlyt fentartja.

Az alkonyattal az ülés is véget ért és szíves bucsu után mindenki sietett haza a jól végzett munka tiszta tudatában. **Egy jelen volt.**

Az „Eötvös-alap.”

A magyarországi tanítók Eötvös-alapját gyűjtő és kezelő országos bizottság tisztikarának jelentése szerint az alap pénztára bevett a jelen évben: 1) a múlt évi pénztári maradvány alakjában 3179 frt és 9 krt, 2) folyó évi tagsági díjak és tagsági tőkék ezimén 1233 frt 88 krt, 3) adományok és tőkésített vagyon kamatainak ezimén 2627 frt 46 krt, tehát összesen 7039 frt 43 krt. Kiadott pedig az Eötvös-alap pénztára ezen évi jövedelemből ez ideig 5038 frt és 32 krt, nevezetesen: a) a tőkésített vagyonhoz csatolt az alapszabályoknak megfelelőleg 2438 frtot, b) Ösztöndíjak és segélyösszegek alakjában kifizetett 32 rendes tag javára 1750 frtot, c) a „Tanítók országos árvaháza” számára átszolgáltatott 300 frtot, d) irnoki teendőkért adott azon két vidéki tanító fiúnak, a kik Budapesten az egyetemen tanulnak 240 frtot, e) nyomtatványokért fizetett 105 frtot, f) az elnökségi iroda liadásai papirra, levélbélyegekre, levelezési lapokra s egyéb aprólékokra összesen 151 frt 10 krra rugnak, g) szolgálk díjazása és egyéb apró liadás tett 54 frt 22 krt. Az Eötvös alap 27811 frt 97 krnyi tőkésített vagyonából 24000 frt a Magyar Földhitelezetnél helyzetett biztonságba 2700 frtot még az illető alapítók kezelnek; 2111 frt pedig nagyobbára takarékpénztári könyvecskében van elhelyezve; csak az alapnak, mintegy 50 frtnyi névértékkel bíró sorsjegye nem helyezhető el gyűmölösözölég.

kollegium, a püspök mint enyedi első pap részére, hanem is az egész, de a félépessori fizetést elvégre folyósította. Továbbá: ugyanezen évek valamelyikében ajándékozta oda gróf Székely Lászlóné é szül. gróf Toroczky Zsuzsanna a püspök, mint enyedi első pap részére, kanonika porzioual azon — az enyedi és esombordi határon találtató, mintegy 20 kath. holdnyi földbirtokát, melyet az erdélyi ref. püspökök 1886-ig haszonélveztek is, mikor azt az enyedi egyház az erdélyi ref. statustól örök áron megvásárolta.

A fótanoda részéről jött eme javadalom-emelés, valamint a gróf Székely Lászlóné ajándékozása következtében, a püspök jövedelme annyira emelkedett, hogy az enyedi régi nagypapi fizetés élvezetéről lemondhatott s le is mondott s így ez ufolag az egyház szabad rendelkezése alá került vissza.

Az egyház pedig részint, hogy a Baricz személyével történt méltatlanságot helyrehozta, részint pedig, hogy a papi fizetések kiszolgáltatására s a 2 ik pap előléptetésére vonatkozó régi gyakorlatot ufolag életbe léptesse, Bodola János püspöki káplánnak, ezen állásáról, 1787. nyarán történt távozása után, Bariczot az első papi állomásba mozdította elő és ezen állomással járó javadalmak élvezetéhez juttatta, Bodola után következő püspöki káplánnak pedig a 2-ik papi állomás javadalmát adatott. Ezen feltételesem helyességét támogatja azon körülmény is, hogy mikor Z. Szabó József 1791. végén az enyedi 2-ik papi állomásra meghívott, ő a részére felajánlott 2-ik papi állomást csak azon feltétel alatt volt hajlandó elfogadni, ha az egyház biztosítja, miként az első papi állomás üresedésbe jöttével, ezen állomásra előmozdítja s ezen állomással járó javadalmak élvezetébe helyezi be, mit az

Miként a fentebb közöltekből kitűnik, a jelen évben ezideig az Eötvös-alap rendes tagjainak beiratkozott 6000 néptanító, illetőleg tanítónó, tanár és kir. tanfelügyelő, valamint kisdédóvó és gyermekkeresztésznó közül csak igen kevesen szolgáltatották be az 1887-ik évre szóló egy frtnyi tagsági díjajkat, remélhető azonban, hogy a folyó évi számadások lezárásáig 1888. január 20-ig nemcsak a hátralékosok közül fogják még számosan az évdíjat beszállgatni, hanem még új tagokul is tömegesebben fognak jelentkezni; erre enged következtetnünk azon nagyobb mértékben mutatkozó érdeklődés, mely a múlt hónapban közzé tett felhívás eredménye gyanánt tekinthető. Hetenkint igen számos levelezési lap érkezik az Eötvös-alap orsz. bizottságához, melyekben egyes lelkesebb tanítók, tanfelügyelők és tanúgy barátok tőlünk alapszabályokat és gyűjtőleveket kérnek.

Öröndetes jelenség gyanánt említhetjük fel, hogy a jelen évben ez ideig 6 rendes tag részéről fizettetett be a 20 frtnyi tagsági tőke és hogy számosan beszállgatták a tagsági tőkének első ötförintos részletét is. Különösen nagy örömmel vettünk arról is tudomást, miszerint egyes jelesebb kartársak nevére, valamint egyes szegény tanító-özvegyek és árvaik javára kisebb körökben krajezáros gyűjtésekből szerzik össze a 20 frtos tagsági tőküket. A temetkezések alkalmával a tanító-körökre is átharapódzó koszoru kultus gyakorlatja helyett, nehányan, azt a szokást kerdték meg, hogy koszorútétel helyett az érdemes halott emlékére az „Eötvös alap”-nak és a „Tanítók országos árvaháza”-nak javára gyűjtéseket eszközölnek. Jobban is illik hozzánk érdemes halottaink emlékezésének ily módon való megisztelése.

A tanítói egyesületek és testületek közül három szolgáltatotta be a jelen évben a 100 frtos tagsági tőkét, részben annak felét. A tagok után járó 10 kros adományokat pedig ezideig 14 tanítói testület szolgáltatotta be.

Az adományok rovatában álló tetelekből ki kell emelnünk, hogy az 1887 ik évben 19 takarékpénztár és más pénzintézet emlékezett meg ez ideig az Eötvös-alapról u. m. 1) Esztergomi takarékpénztár, 2) Bekési népbank 3) Jászkerületi népbank és takarékpénztár, 4) Tordai takarékpénztár 5) Pesti hazai első takarékpénztár, 6) János-házai, 7) Torontalmegyei, 8) Ó és Törökkanizsai, 9) Köröndi, 10) Szeghalomvidéki, 11) Szentvidéki, 12) Pápai, 13) Czeglédi, 14) Lévai, 15) Abauj Szepsi, 16) Nógrádi takarékpénztár, 17) Pankotai népbank, 18) Lévai takaré és hitelintézet, 19) Bicskei takarékpénztár. — A midőn ezen pénzintézetek igazgatóságainak egyesületünk nevében itt ismételve köszönetet mondanánk, azon reményben ringatjuk magunkat, hogy még több hazai pénzintézet is meg fog emlékezni a magyarországi tanítók országos segélyegyesületéről.

Az itt és ott már régebb idő óta kiállított iskolai perelyekből, a melyeknek jövedelme részben az illető iskolák szegény tanulónak, részben az Eötvös-alapnak javára esik, a jelen évben eddig 12 helyről mintegy 80 frt folyt be pénztárunkba. Azon tankönyvek jövedelméből, melyek alapunk javára bizonyos százalékot ajánlottak fel f. évi január 2 a óta 30 frt fizettetett be Wolfner es Singer kiadó részéről a Lakits-Neiger-féle földrajz után, Lämpel Róbert könyvkiadó ur 7 frt 88 krt és Benkó Gyula ur pedig 4 frt 10 krt szolgáltatott be az ugynevezett ellenőrzési jegyek után az Eötvös alap pénztárába.

Az Eötvös alap orsz. bizottságának tisztikara ezen

egyház előjárósága Szabónak meg is ígért. — Tehát az enyedi egyházat 1791-ben az első papi állomás és az azzal egybekötött javadalmak felett szabadon rendelkezhetős jogának birtokába visszahelyezkedve találjuk, mi a fentebb előadott okok alapján, négy-öt évvel előbb következhetett be.

Különös képen sem az enyedi egyház, sem a Bethlen-főiskola, sem az erdélyi ref. egyház-rület levéltárában nem található olyan okmány, mely ez ügyben az időre nézve tiszta felvilágosítást adhatna.

De a dolog lényegére nézve a szükséges felvilágosítást megadják maguk a tények.

Tény ugyanis, hogy a püspököknek, mint enyedi első papnak a Bethlen-főiskolától, emberi emlékezetet meghaladó idők óta egy professori félfizetés járt s szolgáltatni ki ma is. Az is tény, hogy ugyancsak a püspök, mint enyedi első pap, a gróf Székely Lászlóné hagyományából az enyedi határon fekvő, mintegy 20 kath. hold kanonikális földet birt. Tény, hogy Baricz 1787-ben a régi gyakorlat szerinti első pap volt s négy évvel később az enyedi egyház előjárósága Z. Szabó Józsefet biztosítja, hogy az első papi állomás üresedésbe jöttével, arra őt elő fogja vinni; tehát ekkor ezen állomás javadalmainak élvezetéről a püspök-pap már lemondott volt, mit a professori félfizetés megnyerése s a gróf Székelyné-féle kanonikális földeknek birtokbavétele lehetővé tettek.

Ezen tények és körülmények eléggé mutatják, hogy a professori félfizetésnek a püspök részére folyósításának és a gróf Székelyné-féle 20 kath. holdnyi ingatlanok hagyományozásának ideje 1784—87. évek valamelyikére tehető egész bizonyossággal. A gazdag püspöki levéltár

hivatalos közleményeinek kibocsátása alkalmával ugy a bizottság tagjait, valamint a népoktatásügyi intézetek minden egyes munkását és barátját arra hívja fel, hogy kiki tőle telhetőleg mindent megtegyen arra nézve, hogy az Eötvös-alap jelen évi számadásának lezárásához a kiosztás alá kerülhető évi jövedelemnek négytized része megfelelően azon várakozásnak, melyet a tanítók jelenen tanuló, felsőbb iskolába járó gyermekei, a nyugdíj nélkül szükkölködő kiérdemült agg tanítók, a szegény tanító özvegyek és árvaik országosnak nevezett jótékony intézetünk iránt táplálnak. Nem az egyeseknek öntelődözásra kész tevékenysége, hanem a tömegnek érdeklődése és a kartársaknak krajezáros gyűjtése emelheti Eötvös-alapunkat az országos jótékonyintézetek színvonalára!

Péterfi Sándor s. k.,

az Eötvös-alap orsz. bizottságának elnöke.

LEVELEZÉS.

Tóvis, 1887. december hó 8.

Két éve mult e héten, hogy a „övisi állami iskola megnyült. Két éve mult, hogy az állam e község iránt nemcs kötelességet teljesítve, azt folytonos hállára kötelezte. Két éve mult, hogy ez intézet a kezdet nehézségeivel megküzdve, — most már megszilárdulva — nagy örömmel látjuk mindinkább haladó, virágzó állapotát.

Hogy mily jótékony hatással van egy ily helyes rendszeren nyugvó és jó vezetés alatt álló népiskola a községre, annak minden egyes lakójára és minden egyes ily iskola külön-külön a nép, a nemzet és az egész emberiség javának elősegítésére, felesleges azt e helyen fölemlitenünk. Pusztán csak arra akarunk szoritkozni, hogy üdvözölve ez intézetet két évi fenállásának évfordulóján, e helyütt is kifejezést adjunk azon meglegedésnek, mellyel ez intézet vezetőit iránt eltelve vagyunk.

Két éve mult csak, hogy ez intézet fönnáll és mily jótékonyan érezhető hatása mindenfelé. Virágozni és gyarapodni látjuk folyton ez iskolát, mely hivatalva van a nép között a tudomány áldásait terjeszteni. A gyerekek, kik mint gyöngye esemetek tudatlanul kerülnek ez iskola padjaiba, testben és lélekben gyarapodva kerülnek ki onnét. Mert tanítók Tóth Amália k. a. és Kiss Elek ur egész erejükkel és fáradhatatlan buzgalommal törekszenek a gyermekek szívébe plántálni a tanulás, a szép és minden jó iránti hajlamot. Éjet és napot egygyé téve igyekeznek megfelelni ama szent hivatásuknak, tiszteséggel futni be a pályát, a melyen megüdultak és magasatos tisztüknek betöltése által hazájuk iránt érzett szeretetüknek legfényesebb bizonyítékát adni, mert kezükbe van letéve, ugyszólván a haza jövője, az ifju nemzedék nevelése, képzése által. De nem csak a gyermek lelki kiképzéséről gondoskodnak, hanem igyekeznek a mennyiben csak lehet azoknak, kiknek szegénységük folytán szükségük van rá, anyagi gyámolításukat is elősegíteni, (mint arról annak idejében — néhány nap mulva — referálni, szerény tollamat b. lapjának szolgálatára előre is felajánlom, azon kérésrel, hogy az majd igénybe venni sziveskedjék.)

Midőn tehát ez iskola két éves fenállásának évfordulója alkalmával nem tehetünk másképp eleget érzelmeinknek, mint midőn a nsgos tanfelügyelő ur tapintatos gondoskodása által ez iskola vezetésével megbízott tanító és tanítónó iránt teljes meglegedésünket kifejezve, szerencsések vagyunk őket üdvözölni és kérni, hogy eddig elfoglalt állásaikon működve, eddig kifejtett szorgalmukat és fáradhatatlan buz-

okmányaira lenne e kérdésben is szükség, de ezek fájdom nincsenek többé, mert 1849. jan. 8-án Nagyenyed pusztulása alkalmával elhamvadtak.

Visszatérve Bariczra, neki mint enyedi papnak, másnemű kellemetlenségei is voltak. Az ő idejében zajlott le Enyeden egy nagy elkeseredéssel és sok lármával folytatott pap elleni per, miről később részletesebben fogok szólni s melynek izgalmai, keserűségeiből Baricznak is bőséges rész jutott.

Mint tekintélyes és széles körben tisztelt papot az Enyedről nevezett egyházmegye, 1788-ban esperesül választotta, mely tisztes állást megtartotta haláláig.

Papi dolgozatai a képzett és munkás papnak nyomtatásban maradtak é fenn? tudomással nem bírok.

Baricz János az enyedi ref. templom szószékében 19 éven keresztül szolgált. Hívei eleitől végig szerették és becsülték.

Meghalt Enyeden 1794. tavaszán. — Koporsójára özvegye s két árva János és György ejtették az igaz lelki fájdalom könyvét, kik közül Jánosból enyedi professor, később pedig nagyhirű országos főorvos (protomedicus) lett.

Sirját az enyedi temetőben emlékkő jelöli, melyről a sirirat ezelőtt 15—20 évvel még leolvasható volt, de ma már a betűket róla elmosta az idő annyira, hogy a sirirattól csak alig pár szó olvasható.

(Folytatása következik.)

galmuka
szenteljé
iskola g
Amália
szerének
mert bi
ezzel eg
lehet ta
tapintat
népneve
Az
toimás
Amália
ez alk
tetteiket
suknak
mindad

H
lenai, és
gondoln
mig én
addig ő
hogy el
lsten m
azt talá
tőkepen
világosi
hogy M
a Moka
tatott ő
toulmal

Zoltán)
mellett
től is k
gesen e
mi Boj
uraim.

K
adása
réget,
a sikerl
s az ut
és szab
mondja
a világ
neki:
(Ková
mily s
Gyöng
vel (N
hogy e
jaukig
vele, u
mernék
teljes
hogy k
nyilt j

képezt
nyal, é
hogy
tompa
palást

a néző
tanár
Naglen
Bokor
Sándor
Irma,
böl ma
Árpád
Imre,
adtak
Ábrán

táncz
sel hu
arra a
hogy
táczce
hogy
Gizell
vetem
lábaim

nak c
a tár
hely,
teljes
nem

mával egy a
gyi intézetek
ívja fel, hogy
nézve, hogy
rásához a ki-
egyted része
a tanítók jele-
ei, a nyugdíj
k, a szegény
zett jótékony
nek öneláldo-
k érdeklődése
heti Eötvös-
színpalánára!
s. k.
ágának elnöke.

ember hó 8.
állami iskola
község iránt
hálaa köte-
zet néhezse-
ulva — nagy
állapotát.
y ily helyes
piskola a köz-
minden egyes
az egész em-
azt e helyen
orítkozni, hogy
évfordulóján, e
ésnek, mellyel

ónnáll és mily
igozni és gya-
tra van a nép
gyerek, kik
szek, kik
nyek ki onnét.
lek ur egész
örökszenek a
zép és minden
ve igyekeznek
ggel futni be-
ztos tisztüknek
üknek legfé-
van letéve,
dek nevelése,
i kiképzéséről
nyiben csak
n szükségük
i, (mint arról
referálni, sze-
szikeskedjék.)
sának évfor-
get érzelmei-
utatos gondos-
tító és tanítónő
recesések val-
tállásaikon
hatatlan buz-

de ezek fájda-
u Nagyenyed

papnak, más-
ben zajlott le
armával foly-
sebben fogok
Baricznak is
telt papot az
esperesül vá-
láláig.
papnak nyom-
birok.
szószékében
gig szerettek
Koporsójára
ték az igaz
nyedi profes-
s (protomedi-

lőli, melyről
ató volt, de
yira, hogy a

galmukat megtartva, továbbra is ez intézet virágzásának szenteljék magukat. Meg vagyunk győződve, hogy ez iskola gyors virágzását leginkább Kiss Elek ur és Tóth Amália kisasszony tapintatos bánásmódjának, helyes mód-szerűségének és határt nem ismerő buzgalomuknak köszöni, mert bizonyos az, hogy különösen nők közt (nem akrom ezzel egyáltalában a szép nemet vádolni) vajmi ritkán lehet találni oly tanítónőt, ki oly kitartással, szeretettel, tapintattal és buzgósággal teljesítse nehéz hivatását, a népnevelést.
Azt hiszem Tövis egész közönségének érzelmeit tolmácsolom, midőn ujjal elismerésünket fejezve ki Tóth Amália kisasszony és Kiss Elek ur iránt és üdvözölve, ez alkalommal kívánom, hogy működésüket siker, minden tetteiket a mindenható koszorúzza, hogy nemes hivatásuknak teljes megelégedés közt szentelhessek napjaikat mindaddig, a míg ők akarják. **Egy tanúgybarát.**

Városház színterme. 1887. decz. 11.

Szerkesztő uraim!

Ha Bojtortán nem volnék, szeretnék Móra Bogdán lenni, sohajja mellettem Mózes barátom. El nem tudtam gondolni, hogy mire ezélok. később reá jöttem aztán. A míg én szeredától a mai napig otthon őriztem a szobát, addig ő eljárt a „Kukli prédikációk“ próbáira. S most, hogy előttem áll Móra ur az ő nejjével Dorottyaival, bizony Isten magam is azon veszem észre, hogy sohajtok. Mert azt talán csak nem hiszi el az olvasó, hogy én a Móra toképenzeiért rajonganék, korántsem. Nem irigylem még világosító szent Gergelytől sem, hogy olyan szerencsés, hogy Móra urnak pártfogója lehessen. Nem kell nekem, a Móra ur drága arany nyakláncza, szürkés bajusza, vonatott örmény dialektusa, de a feleségét, azt Mózes barátommal egyetemesen irigylem.

— Na, na, na, na, mintha hallanám Móra (János Zoltán) urat, a mint nagy komolyan, szép pipa füst szó mellett, megfeddne. De még Dorottya (Kis Sarolta) aszonytól is kapnék én egy istenes kukliné prédikációt, (felségesen ért hozzá!) ha meg tudná, hogy mikép vélekedünk mi Bojtortán. Az Isten szent nevére kérem Szerkesztő uraim, nehogy eláruljanak nekik, mert besavanyítanak.

Kétséget nem szenved, hogy a kukli prédikációk előadása egyike volt a legjobbaknak. Az sem szenved kétséget, hogy Móra ur és neje veték ki az oroszlan részt a sikerből. Az előbbi ügyes maszkirozásáért, élénk játékáért, s az utóbbi szépen hangsúlyozott esengő mondaiáért, kerek és szabályos gesztuáért, meglepő szép játékáért. Azt mondja Bojtortán barátom, hogy elhallgatná ilyen ajaktól a világ végéig a kukliné prédikációkat. Siettem oda vágni neki: vén legény vagy ahhoz Mózes. Nézd inkább Feles (Kovács Árpád) urat. Az csak egy éves házasság mégis mily szapora nyelvel tartja a prédikációt neki felesége (László Kornélia) Vagy ott van a másodsorú házasodott Gyöngyös ügyvéd uram (Szabó Jenő) Galambfalváról nejjével (Nagler Adél), a ki Hombár mély eszével kifundálta, hogy elveszi az asszonyok jussát (Adám apántól napjainkig) s ő tart prédikációkat a feleségének. Meg is járta vele, mert a vonatról ott maradt az étteremben, s fogadni mernék, hogy ő is megkapta a magáét. Mindnyájoknak teljes elismeréssel adózom s ha híven referálok arról is, hogy K i s S a r o l t a kisasszonyt kétszer tapsolták ki nyílt jelenetben, a program első számával végeztem.

A második számot Damó István urnak szavalata képezte. „Olympon“, Endrődi Sándortól. A maró gunynyal, éles szatyrával írt költeményt oly hatással szavalta, hogy lámpák elé hívták. Egyetlen hibája Damó urnak a tompa hang, azonban ezt is annyi művészettel tudja elpalástolni, hogy így is legjobb szavallóink egyike.

A harmadik szám egy szép festmény hatását teszi a nézőre. A vegyes dalkar áll előttünk dr. Farnos Dezső tanár vezetése alatt. (Török Gyöngyike, Gerger Ludmilla, Nagler Adél, Kiss Sarolta, Czirner Laura, Szöllősy Ida, Bokor Klára, Ludvig Olga, Nagler Mathild, Folyovich Sándorné, Krizmanits Vilmosné, Makkai Margit, Bocz Irma, László Kornélia, (ki multkor levelemben tévedésből maradt ki) — és Fejes Áron, Zajzon János, Kovács Árpád, Szász Béla, Kis Sándor, Czell Ignác, Kozma Imre, Czirner Vilmos és Damó István.) Egy részletet adtak elő a „Varázs fuvolából“ és másodsorú kihívásra Ábrányi Kornél „Esti dalát“, teljes sikerrel.

A program negyedik számát az elmaradhatatlan táncz tette. Jóképű Gyuriczák annyit tüzzel, igazi érzséssel huztak rá a csárdásra, hogy Bojtortán barátommal arra a megbecsáthatatlan könnyelműségre vetemedtünk, hogy tánczoltunk. Sőt tovább mentünk. A theologusok tánczestélyére négyeseket kértünk s sietek hozzá tenni, hogy kaptunk is. Akkor talán megsugom szerkesztő uraim, hogy mikép hívják azt az ingó-bingó rózsaszál, ki a Gizella eljegyeztetése óta először hozta dobogásba a szívet. mámorba az agyamat, walzer lépésre podagrás lábaimat. **Bojánés.**

A hol nincs különbség.

Ott jött, mintegy önkéntelenül eszembe tudósításomnak ezime, hol az előttem álló kép önként megadta erre a tárgyat, hol teljes egyenlőség van. De hol lehet hát e hely, hol van a boldog ország, hol nincs különbség, hol teljes az egyenlőség, hol nem küzdenek az elsőségért, hol nem emel választalat az elért siker, avagy képzelt nagy-

ság, a hol nincs szegény, a hol nem csuszik porban ember embertársa előtt falatka kenyérért, hitvány rongydarabért, a hol nem más és más, hanem mindenkit ugyanazon egy mértékkel mérnek? . . .

Hjah az egyenlőségnek e boldog országa nagyon messze van t. olvasóim, oda a gyorsaság e korában is, csak igen hosszas idő után, sok küzdelem árán juthatni, vagy oly gyorsan és rövid idő alatt, hogy e gyorsaság előtt a villany sebességének is meg kell szégyenülnie. Azok között semmi különbség sincs, kik ott laknak s a kik csak vendégképen fordulnak is meg ott, nagy lez-két visznek onnan magukkal az egyenlőségnek, a hitnek, a szeretetnek és reménységnek ápolására. Ez ország, hol teljes az egyenlőség az ott lakozók közt és a hol a leg-bőlebb látogató is bölcsességet tanulhat, hol, ki azt hívő, hogy szereteténél nincsen nagyobb szeretet, lángolóbb, hibebb és gondosabb szeretetre gyul: a t e m e t ő! . . .

Minden kis helységnek megvan e maga külön országa! Oh, hogy miért nem mennek el oda többször e mi világunknak lakói, hogy ott tanulnának a néma sirok közt bölcsességet, a kihalt szívekét szeretetet! Mi kik itt Marosújvárt lakunk, elmenünk oda e hó 4-én tömegesen. Csaknem mindenki volt ott időközönként magányosan is s visszatérteben még fájdalommalabban érzé egy-dülletét, mert ott bagyá kit oly igen szeretett, mig élt s kit szeret még a halálban is. Ma együttesen mentünk oda ki. Mi szeretjük kedveseinket még a halálban is s hogy szeretjük, azt az által tevők nyilvánvalóvá, hogy azoknak, kik minket, mig éltek, oly sok jóban részesítettek, oly sok gyönyörnek tevének részeseivé, mi is aján-dékok vittünk. Munkánk díjából megtakarított filléreinken, e hely szentségéhez illő-n csut, rendet hozánk létre e kus tartományban, hogy ne legyen oly illesztő külsője. Es hogy hitünk a legnehezebb esapás alatt is meg ne rendüljön, egy feszületet állítunk ott fel, hogy midőn földre huz a bánat és a nagy veszteség csaknem kétségbe ejt, felemelve fejünket, testi szemünkkel e keresztet, a léleknek szemével hitünk fejedelmét, az Idvezítőt lássuk és e látományt, megnyugvást és vigasztalást nyujtson. Mi szeretjük kedveseinket még a halálban is s ha a lelkes bányatanácsos mlgos J u e h ó ur tanácsolása, vezetése mellett az élőknek kedvessé és kellemessé tesszük az itt lakást, de meghalt szereteteink nyugvó helyéről sem feledkezünk meg.

Valóban szép látvány volt és az egyenlőségnek, a szeretetnek legalább pillanatnyira gyönyörködtető képe az élők világában, midőn a három felekezet lelkesze híveinek élén, az intelligencia egy része által körülvéve, a csinosan rendezett temetőbe ment s ott a „bányász nép által, halottai iránt való kegyelemből emelt“ kereszt alatt megállott. Néma csend honolt egy pillanatra, majd a szent zsolozsmák elhangzása után a kath. és gr. kath. lelkészek vallásai szerteretése szerint beszélték a keresztet s annak jelentőségéről beszéltek s miután a református lelkész is tartott egy alkalomszerű oratói, a halottak emléke feljutásának felemelő, tökéletesítő voltáról, Jézus Krisztus által a hívek keblébe plántált hitről, az örök életéről: övéi körébe távozott a pár ezerre tehető közön-ség, hogy ott érvényesítse az élet bölcsességét, melyet itt Istennek ígéjéből s a néma sirokból merített.

Vajha az itt nyert benyomás állandó lenne a mi lelkünkben! . . . Hogy állandó legyen s hogy kincseket gyűjthessünk, mig az élők világának vagyunk tagjai, melyek maradandó becseket, látogassunk el többször az egyenlőség e honába! . . . Isten velünk és az ő kegyelme ő velők! . . . **Jancsó Lajos,** ref. lelkész.

Fel hívás és figyelmeztetés!

A magyarországi tanítók Eötvös-alapját gyűjtő- és kezelő orsz. bizottság határozata értelmében ezennel figyelmeztetjük az Eötvös-alap tagjainul beiratkozott kartársakat alapszabályaink 15. §-ának azon intézkedésére, miszerint az „oly rendes tagok, kik az egy frtnyi tagsági díj befizetését két, egymásután következő évben elmulasztják, jogaikat az Eötvös-alapra nézve elvesztik és a rendes tagok sorából kitöröltenek.“ — Együttal felhívjuk mind-azokat, a kik évdíjait az 1886-ik és az 1887-ik évre még eddig be nem szolgáltatták volna, ezt legkésőbb az 1888 ik évi január hó 20-áig annyival is inkább megtegyék, mivel a rendes tagok sorából a 14. §. értelmében kitörölt egyének régi jogaikat csak oly módon szerezhetik vissza az Eötvös-alapra nézve, ha újból való beiratkozásuk alkalmával nemcsak a be nem szolgáltatott évdíjakat pótolják, hanem még az örökös tagsági díjnak, azaz a 20 frtnyi összegnek egy negyedrészt is lefizetik. Saját érdekeiknek megvédése és a pénztári könyvek hibátlan vezethetése ezáltal pedig felkérjük ezennel az Eötvös-alap rendes tagjait a következőkre: 1. A gyűjtőlevekre, illetőleg postautalványokra neveiket minél olvashatóbb betűkkel jegyezzék fel és mindig kitegyék tartózkodásuk helyének utolsó postahelyét is. 2. Azon tagok, a kik idő-közben nevéket, avagy lakásukat változtatják, ezekről az Eötvös-alap elnökségét értesíteni el ne mulasszák. 3. Halálozás esetén a rendes tagok özvegyei, illetőleg árváinak gondnokai az Eötvös-alap elnökségét a gyászestéről any-nyival is inkább értesítsék, mivel csak így intézkedhetünk arról, hogy azon rendes tagok özvegyei és árvái, a kik

belépésüktől számítva halálukig 5 ízben megszakítás nélküli szolgáltatást be az 1 frtnyi tagsági díjat, a fizető rendes tagok könyvéből a fizetésre többé nem kötelezendő rendes tagok jegyzékébe vétessenek fel.

Figyelmeztetéseinket és kérélmünket az illető tag-társak jóindulatába ajánlván maradtunk kitűnő tiszlelettel Budapestben, 1887. decz. 3-án tartott gyűlésünkől az Eötvös-alap gyűjtő és kezelő országos bizottság nevében: **Péterfy Sándor s. k.** elnök. **Órley János s. k.** pénztárnok. **Jeny József s. k.** ellenőr. **Luttenberger Ágost s. k.** titkár.

IRODALOM.

Háboru lesz-e vagy sem, mi verjük-e meg az orosz, vagy az minket, — mind e fontos kérdések határára szorulnak az egyetlen nagy kérdés előtt: „Mit vegyünk kedveseinknek karácsonyra?“

Hogy mi ezt a kérdést itt az irodalmi rovatban vetjük fel, annak ugyanis megvan az oka. Mert hat mi nem ékszerket, drága csesebecskéket, muló értékkel bíró caifraságokat akarunk olvasóinknak ajánlani, hanem könyveket és a mi fő, csupa jó és szép magyar könyveket.

A kik idáig eljutottak az olvasásban, nagyon kérjük a „könyvek“ szó láttára ne ijedjenek meg a folytatástól. Révai testvérek budapesti könyvkiadóhivatalának karácsonyi könyvjegyzéke megérdemli, hogy vele ép oly komolyan foglalkozzunk, mint culturelétünk bármily ma mozzanatával, mert hiszen a könyvjegyzék ép ennek egyetemes képét van hivatva feltüntetni. Már maga a könyvjegyzék kiállítása, forma, nyomás, dizs tekintetében olyan, milyenhez hasonlít a magyar könyvpiacra még nem láttunk. És a mit hirdet, a mit tartalmaz, az meg eppenséggel büszkeségére válik a kiadó czegnek ép úgy, mint a magyar olvasó közönségnek, mert csakis ennek fejlettebb izlése, az olvasás átértett szükséglete eredményezhette azt, hogy most már karácsonyra a könyvek elsőrendű szerepet játszanak és a díszkönyveket csak oly élvezettel nézzük, bámuljuk, — vesszük, mint az ékszerket, drágaköveket.

Révai testvérek karácsonyi könyvjegyzéke az irodalom minden ágára kiterjeszkedik ugyan, de különösen a magyar szép- és ifjúsági irodalom az, melynek terén most is úgy, mint az előző években meg-lepően nagyszámu újdoságot mutat fel. E két műfaj az, hol legjele-ebb íróink kiváló munkáival találkozunk és Révai testvérek kiad-ványaiba első embereink nagybecsű művei vannak összegyűjtve.

Itt vannak Jókai Mór legújabb regényei, a mikhez nem kell sem dícséret, sem ajánlat, — itt van Mikszáth Kálmán a magyar Mark Twain, kinek ragyogó humorát gyönyörrel élvezünk mindenkor és a ki ép karácsonyra „Klub és folyosó“ című, a parlament élet-ből vett könyvével kedveskedik a közönségnek, mely őt már oly régen szereti; — előttünk a „Szalon könyvtár“-nak, e jeles szépirodalmi vállalatnak teljes két évfolyama, mely 40 kötetben a magyar és kül-földi regényirodalom legjelesebb termekét tartalmazza, — a remek kiállítás, pompás tartalom, minden ízében diszkrét tartalmú Utazási könyvtár, melyből elég legyen Stanley „Középfrikai Utazás“-át megemlítenünk, — Robida világhírű satyrikus regénye „Száz év múlva“ cím alatt, az ifjúság gyönyörködtetésére Hukleberry Finn kalandjai a magyar könyvpiacra még soha nem látott pazar fényvel kiállít-tott könyv, melyről elég legyen annyit mondanunk, hogy a „Koldus és királyfi“ genialis szerzője, Twain Mark írta, — Mátye-Read, az érdekes elbeszélő „Vilmos, a hajós inas“-a, Künthi Emil „Aranyos“-a, a számtalan diszmi, melyek közül elég legyen a „Magyar Művészek“ címűt felemlitenünk és még százféle kisebb-nagyobb könyv egyfor-mán szép kiállításban, kifogástalan tartalommal — és azt hisszük, hogy nem azt fogjuk sajnálni, hogy a könyv, a mivel másoknak kedveskedhetünk, — de zavarban leszünk, hogy melyiket válasszuk.

Révai testvérek könyvjegyzéke, melyet a czég mindenkinek szívesen megküld, választ ad az utóbbi kérdésre, mi csak megeléged-déssel constatáljuk azt, hogy e nagy szorgalom, tevékeny vállalkozók gondoskodtak mindenről a mivel az olvasó közönség igényeinek meg-felelhetnek. — A czég telepe Budapestben, IV., Váci-utca 11. sz. alatt van.

VEGYES HIREK.

— **Dr. Vánosa János** balázsfalvi g. kath. érsek, a pápa jubileumára Rómába utazott.
— **A műkedvelő társulat** karácson harmadnapján népszerű tudományos felolvasással összekötött körestélyt rendez.
— **A nagyenyedi kaszinó-egylet** ma tartja évi rendes közgyűlést, báró Splényi Henrik igazgató elnök-lete alatt. A rendes tagok száma 77. A jövő évi költség-előirányzat mérsékelt felesleget mutat.
— **Rendkívüli közgyűlés** volt e hó 16-án Torda-Aranyosmegyének topánfalvi hidja tárgyában. A közlek. minister aként döntött e tárgyban, hogy meggyéknt keles felerészben a javítási költségekhez járulni s e ezimen a a szomszéd törvényhatóságnak 783 frt 27 krt megtéríteni. A gyűlés látogatott gyűlés elhatározta, hogy ez összeget a jövő évi utmunka-váltásból fogja kifizetni. Egyuttal tudomásul vette a megejtett tagválasztásokat s a balázsfalvi és magyarigani kérdletben új választást rendelt el, s azok napját kitűzte.

— **Parancsnoksági gyűlés.** A nagyenyedi önkéntes tüzoltó egylet parancsnoksága, folyó hó 16-án, nagyfon-fontosságu gyűlést tartott. Többek között, az üresedésben levő parancsnoksági helyhez ideiglenes betöltéséről intézkedett, az alparancsnoki állásra U n g e r p e k M i k l ó s kiprobált régi egyleti tagot, az egyik segédtisztá ál-lásra S e b e s t y é n S á n d o r t s a másik szakaszveze-tőségére dr. J e n e y E l e k egyleti tagokat kérvén föl. Ugyanezen ülésben elhatározta, hogy saját pénztára javára, két m u l a t s á g o t rendez, egy b á l t febr. 7-én és egy e s t ő l y t terített asztalok mellett, január 7-én. A mint halljuk ez utóbbi programja változatossága, az előadandó darabok szépsége, s a rendezés szokatlan-sága és ujszerűségénél fogva igen látogatottnak ígérkezik. Az új életre kelt derék egylet érdekében felhívjuk a m. t. közönség figyelmét ezen olesó, jótékony czélu mul-taságra.

— **Női jótékonyaság.** A nők e legszebb erénye Alvinczen sem hiányzik! — A nők tehetősebb osztálya: szegény gyermekek részére egy felállítandó karácsonfán fáradozik és arra áldoz. Mig a napokban Glüek Mórno urnó egy maga, — nemzetiség és vallás különbség nélkül — 15 szegény gyermeket ruhazott fel, — jó lelke mele-gével megvédvén őket a tél hidegétől. Jótékony részvete nyerve jutalmát nemes önrésztében, a felruházottak öröme és halálában. — Sz. Krisztina.

— **Gyászír.** H e n r i c h E r n ő bányatanácsos és főbányahivatali főnök Zalathnán e hó 12-én 60 éves korában, rövid betegség után meghalt. Az elhunyt igen képzett és buzgó hivatalnok volt, az 1848 iki szabadság-harczban tevékeny részt vett s a közéletnek is jelentő-keny tényezője volt.

— **Gyulafehérvári hírek.** A zsidó hitközség dr. Nathán Bernát iskolaszéki elnök buzgólkodása folytán, 8. jobbára árva-szegény tanulóknak téli ruhát osztott ki. — **A gyulafehérvári rabsegélyző-egylet anyagi**

eszközöknek szaporításán fáradozik. Az együletnek 35 alapító s 94 rendes tagja van. — A k o r e s o l y a - e g y e l e t a mindegyre megenyhülő időjárás miatt nem nyithatja meg jégpályáját, e bosszúságában egyébiránt még nagyon sok társaságot osztotik.

Értesítés. A szegénysorsu tanulók felruházását eszközölő kör a folyó évi karácsonyfa-ünnepélyt és ruhakiosztást 1887. december hó 18-án, ma, vasárnap délután 2 órakor az új városház dísztermében tartja meg. Szintén ide küldendők a buzgón adakozó közönségtől a szegény és árva gyermekek karácsonyfájára nyújtandó gyümölcs és nemű annivalók is. Ezen ünnepélyes ruhakiosztásra Nagycsárd város nagydémü közönségét tisztelettel hívja meg. A rendező kör megbízásából. Nagycsárd. 1887. decz. hó 16-án Nagy M ó z e s titkár-pénztáros.

— Nyilvános számadás. A szegénysorsu tanulók segélyző kör 1887. december hó 7-én tartott „Fillérestélye” alkal-

Sz. 455—1887.

bv.

Arverési hirdetés.

Alóírt kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. értelmében közhírré teszi, hogy

a nagyenyedi kir. járásbíró 294/887. számú végzése által gyalóhegyi TISCHER LIPÓTNÁK, nagyenyedi ifj. SZOFYORI JÁNOS ellen 600 frt tőke, ennek 1887. évi január hó 20. napjától számított 6% kamatai és eddig összesen 32 frt 45 kr perköltség erejéig kirendelt biztosítási végrehajtás alkalmával bíróság foglalt és 450 frt 30 kr-ra becsült 6 hordó bor 3022 liter 85-beli hordóstól álló ingóságok nyilvános árverés útján eladtnak.

Mely árverésnek a 2639—1887. sz. kiküldést rendelő végzés folytat a helyszínen, vagyis Nagycsárdon a várszegő utcában az özv. REOLI HENRICHENÉL lévő pinceszében leendő eszközésére.

1887. év december hó 22-ik napjának délutáni 4 órája határidőül kitéve: és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok ezen árverésen, az 1881. évi LX. t.-cz. 108. §-ában megállapított feltételek szerint lesz kiírtandó.

Kelt Nagycsárdon, 1887. évi november 22-ik napján.

Gajzágó Simon,
kir. bir. végrehajtó.

Van szerencsém a nagydémü mélyen tisztelt pártoló közönséget alázatos tisztelettel tudatni, hogy a

Karácsoni ünnepekre és Újévre

legalkalmasabb ajándékok és játékszerek dus választékban megérkeztek, melyeknek kirakata átnézésére bátorodom a szokott tisztelettel meghívni.

A jelen évadra

Játékszereim

sokkal dusabb választékban érkezett, mind az előző években legkisebbnek valótól kezdve egész a felnőttekig; ezek között bátorodom megjegyezni hogy az újabb időbe olyan igen kedvelt mosható és törhetetlen babák a legkisebbtől kezdve mozgó kerek lábbal és fejfel, valamint az igen kedvelt kő összerakó építő játékok szintén nagy választékban kaphatók; továbbá

MAJOLIKA TÁNYEROK,

gyümölcs- és kenyér tálak, kávé szervizek, Jappán thea szervizek és theák. igen szép Makárt csokrok francia Majolikából készült rózsabokor gyertya mangetták és illatszertartók drbja 50 krtól — 1 frtig leszállított szabott árban kaphatók.

Továbbá

GŐZ-MŰMALMI LISZTEK

a legjobb minőségben kaphatók, — jutányos árát a következő ÁRJEGYZÉKBEN mutatom be:

Szám	M i n ő s é g	100	10	1
		kilo	kilo	kilo
		frt/kr	frt/kr	kr
0	Legfinomabb királyliszt	14 20	1 46	15
1	Finom királyliszt	13 80	1 40	14
2	Legfinomabb lángliszt	13 35	1 36	14
3	Finom lángliszt	13 —	1 32	13 1/2
4	Montliszt	12 60	1 28	13
5	Zsemleliszt	12 20	1 25	12 1/2
6	Fehér kenyérliszt I.	11 80	1 20	12 1/2
7	Fehér kenyérliszt II.	11 50	1 17	12
8	Félféher kenyér vagy rántásliszt	10 80	1 10	11
8 1/2	Barna kenyérliszt I.	9 45	—	10
9	Barna kenyérliszt II.	7 40	—	8
9 1/2	Közliszt	6 25	—	7
10	Dercze	4 70	—	5
11	Korpa	3 80	—	4

Megjegyezni bátorodom, hogy lisztem az ország leghirebb malmából a Debreczeni István féle malomból valók és mivel a Tiszavidéki buza minden más buzát felülmul, így mondhatom, hogy ezen leghirebb malom örleményei minden más malmok számainál jóval fehérebbek és szaporábbak.

Mindenkinek kívánatra

M I N T A K

ingyenzolgáltatnak.

Kész szolgálja

3—4

BISZTRITSÁNY LAJOS.

nával részint felülvezetésekkel, részint adományokkal járultak az estélyi jövedelmek szaporításához a következők: T. Szilágyi Farkas 1 frt, nagyságos Gáspár János 1 frt, dr. Farnos Dezső 1 frt, dr. Magyar Károlyné 60 kr, Tóth Miklósné 40 kr, Sohnelbecimer 20 kr, Czirner Józsefné 20 kr, —. —. r. 20 kr. B. S. 10 kr. Monoklis 20 kr, özv. Beeső Dánielné 1 frt, Hudeisz Mátýásné 2 frt 60 kr, Krizmanits Vilmosné 20 kr, X. Y. 10 kr, Z. 10 kr, Buda Árpád 30 kr, Folyovich Sándor 40 kr, Wokál Jánosné 60 kr, dr. Magyar Károly 80 kr, Török Bertalané 50 kr, Senki 10 kr. — Bevételek összesen 46 frt, 20 kr. Kiadatok 20 frt, 33 kr. Marad tiszta jövedelem a nemes czél javára 25 frt 87 kr., mely összeg a folyó költségek fedezésére pénztárban van. Fogadják a nemeslelkű felülvezetők, adakozók, buzgó pártolók és lelkes közreműködők a segélyző kör kiváló köszönetét. Megbízásból. Nagycsárd, 1887. évi december hó 10-én Nagy M ó z e s titkár-pénztáros.

— Nyilvános számadás. A szegénysorsu tanulók folyó évi december hó 13-án tartandó felruházására újabb a következő adományok érkeztek be: Tiszt. Szilágyi Farkas elnök urhoz: Dobos József vendéglős egy kisorsolás tiszta jövedelmét 2 frtot. Folyovich Sándorné önsza gyűjtése a Szentkirály-utczából: Vég Istvánné 1 frt 50 kr. Török Gyöngyi 1 frt 20 kr. Jakab Károly 1 frt. Kiss Albertné

Hirdetmény.

1. Mártonffy testvérek-féle a Rétesben lévő alsó és felső legnemesebb fajjal bíró szőlők,
2. a Hosszuban egy nagy pusztá, szőlő és gyümölcsfákkal ellátva,
3. a Herschán új iskolával berendezett és nemes fajokkal ellátott szőlők

örök áron

eladók. — Ertekezni lehet:

DRÁGOMÁN DOMOKOSSAL.

2—3

ÚJ IFJUSÁGI IRATOK és KÉPES KÖNYVEK, kaphatók

WOKÁL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSÉBEN NAGYENYEDEN.

BÖRHARISNYA, öt elbeszélés az ifjuság számára, írta Cooper S. F., fordította Füredi Ignác, hat színes képpel 2 frt.

A HUSVÉTI TOJÁSOK és öt más elbeszélés az ifjuság számára, írta Schmid Kristóf, hat színes képpel 2 frt 30 kr.

TÜNDÉR MESÉK, tizenhatsz színes képpel. Jó gyermekeknek meséli Elemér Bácsi — 2 frt.

TÜNDÉR LIGET a gyermek-élet változatos képei, írta Mikszáth Kálmán 2 frt 40 kr.

MESÉK és REGÉK gyermekek számára, írta Taylné Henthaller Mariska, tíz képpel — 1 frt 30 kr.

A ARANYOS ELBESZÉLÉS fiatal lányok számára, írta Kürthy Emil, diszkótésben — 1 frt 80 kr.

IGAZ TÖRTÉNETEK és MESÉK. Az ifjuság számára a legjelesebb kútfők után írta Tanító néni, számos képekkel, kötve 1 frt 40 kr.

NÉGY MESE a gyermek-ifjuság számára, írta Pósa Lajos, képekkel, kötve 1 frt 20 kr.

MAGYAR MESEKÖNYV jó gyermekek mulattatására, hét színyomatu képpel Karlovsky Bertalanótól, diszesen kötve 2 frt 80 kr.

ANDERSEN UJABB MESÉI, ford. Szép József, számos fametszényennel és négy színyomatu képpel, kötve 1 frt 40 kr.

E Z E R E G Y legnépszerűbb, legszebb magyar népdal 1 frt.

HATSZÁZ MAGYAR NEMZETI DAL szavalmányok és dalok gyűjteménye, negyedik javított és bővített kiadás, kötve 1 frt. Dúsan aranyozva 2 frt.

<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>	<p>FIGYELMEZTETÉS! Mivel sósorszesz készítményem — kelendőségemél fogva — sok utánzatnak van kitéve, elhatároztam, hogy azokon czimjegyeimre lék nyomtatban saját házam külső alakját veszem föl, vedjégyként, a palackozók és a dugók ólomkupakjai czégfeliratommal vannak öntve.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>
<p>Kitűnő házszer GSUZ, szaggatás, fagyás, fog- és fejfájdalmak, szemgyengeség, benu'ások stb. ellen. A legjobb fog és szájtisztító szer. Fejmosásra nagyon ajánlatos és elterjedt, különösen ajánlatos a kenőgyuró gyógmódra (massage.) Ára a kis üvegnek 40 kr. a nagyobbiknak 70 kr.</p>	 <p>Vedjegy 319. és 320 szám.</p>	<p>Nehogy a közönség gyenge utánzatok által félrevezethető legyen figyelmeztetem, hogy palackzaim czégfeliratonnal vannak öntve és az itt látható vedjegygyel ellátva. Használati utasítás mellékeltek.</p>
<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>	<p>Kapható Budapesten Brázay Kálmánnál Múzeum-körút saját ház; továbbá Nagycsárdon Winkler J., Czirner J., Vásárhelyi K., Ungerpek M., Bisztritsányi L., Obert J., Wekxler F., Kovács J. és Pattantyus A. Balázsfalván Schissel K., Tövisen Sflakovich J. uraknál.</p>	<p>Brázay Kálmán sósorszesze</p>

Ny. Wokál Jánosnál Nagycsárdon, 1887.

1 frt és két véka alma. Papp Gyuláné 8 drb ruha. Folyovich Sándorné 2 frt és két drb ruha. Czirner Józsefné önsza gyűjtése a Piazz és Porond városrészből: Benedek Sámuelné 1 drb ruha és egy pár szirma. Tökés Imróné 1 frt. Angyalosi Poli 50 kr. Székelyhidí Toni 3 drb ruha. Fánta Józsefné 1 frt. Korbuly Bálint 25 drb ruha. Nurdány Jánosné 1 frt. Harmath Miklósné 2 frt. Kovács Ferenczné 1 frt. Dr. Kovács Ödönne önsza gyűjtése a Bethlen-utczából: dr. Kovács Ödönne 4 drb ruhanemű. Kovács Gyuláné 1 drb ruha. Török Bertalané önsza gyűjtése a Tövis és Tóth-utczából: Retch Mihályné 1 frt és 1 drb ruha. Tóth Miklósné önsza gyűjtése: Barabás Károlyné Crarjovából 10 frt. Nagy Mózes titkár gyűjtése: Mélt. báró Kemény Kálmán főispán 5 frt. Albert Iván és neje 2 frt. Szabadi József 1 drb ruha. — E közlemény összege 33 frt 20 kr. Ezt a multikori közlemény 96 frt 20 kr. összegéhez adva tesz az eddig begyűlt összeg 128 frt 40 krt. — Fogadják a nemes lelku adakozók — az árnyak és szegények nevében — szép és becses adakozásukért a segélyző bizottság forró köszönetét. Megbízásból: Nagycsárd, 1887. decz. hó 16-án. — Nagy M ó z e s, titkár-pénztáros.

Felolós szerkesztőség:

DR. MAGYARI KAROLY SZILÁGYI FARKAS TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Sz. 4123—1887.

tkvi.

Arverési hirdetés.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közzétették, hogy

a kir. kincstár végrehajtató 120 frt 10 kr vételár hátralék tőke, 3 frt eddigi költségkövetelésének kielégítése végett végrehajtást szenvedők, mint késedelmes vásárlói Miholezán Alex, Pavel ellen a vizuárverés a vadermi 9. sz. telekjegyzéknyvbén A+ 1. 3—17. rendszám alatt foglalt fekvéséi, melyek közül a 8. rendszám alatti 622 hr. szám szőlőt 26 frt 76 %, kr szőlő dezamaváltás terhel 602 frt megállapított kiküldési árban Vadverem község előjáróságát helyiségében

1887. évi december hó 30-ik napján délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldési árban alól is eladotnak.

Arverezni szándékozók tartoznak a kiküldési ár 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított ovadekképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni a kir. kincstár kivételével.

A vételárt pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 2 egyenlő havi részletben a feltételekben megnevezett kir. adó, mint letéti hivatalhoz lefizetni.

Külömben az árverés megállapított feltételei alóírt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Vadverem község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól.

Nagycsárdon, 1887. évi október 30.

EGÉSZEN ÚJ CHINAI TEKEASZTAL (Billárd) jutányos áron, — a legelőnyösebb feltételek mellett e l a d ó.

Hol, megmondja e lap kiadóhivatala.

Nézetem dr. J. G. POPP ur Bécsben

es. k. udv. fogorvos

száj-kozmetikájáról.

B u d a p e s t, 1879. szeptember.

Az igazság érdekében, ki kell nyilatkoztatnunk, hogy valamennyi száj- és fogkozmetika, melyet a kutató jelenkor úgy Bécsben, mint a vidéken az egész birodalomban forgalomba hozott, náluk

POPP anatherin-szájvize, fogpastája és pora

elhomályosította és hátterbe szoritotta. Ezek a kozmetikák nálunk nélkülözhetlen toilletzesek lettek, melyek minden néposztályban tért foglalták; kozmetikák, melyek 10—20 év mulva is épp oly gyakran foguak keresztetni, mivel most orvosaink oly szerények, hogy semmi hasonló szert feltalálni nem akarnak. miután tudják, hogy azzal mire sem mennének anúl kevésbé, miután az összes Popp-féle kozmetikák első magyar orvosaink és fogászaink nyilatkozatai szerint azon jól megvizsgált s jónak talált tudományos sikerű szerek, melyek feltalálójuknak jótékony hatásuk által becsületére válnak.

Ilkó St., magánzó.

A hamisított Anatherin szájjvíz — a vegyelem zés kimutatása szerint s az egészségre nézve ártalmas keverékekkel van készítve, miért is annak vételétől óvakodjunk Kapható: Nagycsárdon Varró F. gyógy., Kovács J. gyógy., Marosújvárt Ersekujváry S. gyógy., Torozsán Veress St. gyógy., Tövisen Sflakovich H. gyógy., Verespatakon Moldován L. gyógy., Abrudbányán R. metei Ig. gyógy., Gyéresen dr. Tomcsik J. gyógy., Felvínezen Kosa St. gyógy., Tordán Trajanovits G. gyógy., Velits S. gyógy., Wolf és fia G. gyógy., Feketehalom Roimer A. gyógy., Balázsfalván Schissel K. gyógy., Zalathnán Nagy K. gyógy., Radnót Seney K. gyógyészernél

város
A foly
inkább
érdek
érdek
hivat
város
körük
nemo
széin
által
dekel
előtt
helyi
oldal
adni
kell
galon
zetün
és sz
szelle
gálna
benni
szente
De jó
kérjü
nak
török
zönsé
jobb
dalmi
Dr
Egy
Fél é
Negy
Ang
fogása
koraba
aktívai
néhai
merés
várhat
Egyéb
az oka
előírán
család
nyen
kivül
volt eg
leány.
a leges
csékly
nek az
csuf té
első, a
gáiört.
passív
Ezeket
sálta.
Lapu